

Voorstellen voor geactualiseerde en nieuwe onderwijskwalificaties en structuuronderdelen (2)

*Advies over voorstellen voor geactualiseerde en nieuwe
onderwijskwalificaties en structuuronderdelen*

Vlaamse Onderwijsraad

Simon Bolivarlaan 17

BE-1000 Brussel

T +32 2 219 42 99

www.vlaamseonderwijsraad.be

info@vlor.be

Advies op vraag van Zuhail Demir, Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk op 19 december 2024

Uitgebracht door de Raad Secundair Onderwijs op 18 februari 2025 met eenparigheid van stemmen.

Voorbereiding: Werkgroep Erkenning so onder voorzitterschap van Saskia Lieveyns op 29 januari 2025

Dossierbeheerder: Eric d'Hooghe

Inhoud

1	Situering.....	2
2	Criteria.....	3
3	Advies.....	4
	Algemene opmerkingen	4
	Dossiers	4
3.1	Datacommunicatie netwerken.....	5
3.2	Diamantbewerking.....	6
3.3	Logistiek assistent zorg	7
3.4	Technicus elektrische voertuigen	8
3.5	Freinetpedagogie	10
	Bronnen	13

1 Situering

Het Agentschap voor Hoger Onderwijs, Volwassenenonderwijs, Kwalificaties en Studietoelagen (AHOVOKS) werkt op eigen initiatief of op verzoek van belanghebbenden voorstellen uit voor onderwijskwalificaties. Het agentschap legt hetzij de gemotiveerde beslissing tot het niet opmaken van een voorstel, hetzij het voorstel van onderwijskwalificatie voor advisering voor aan de Vlaamse Onderwijsraad.¹

Dit advies gaat over de aanvragen tot erkenning van twee nieuwe onderwijskwalificaties, tot erkenning van drie nieuwe structuuronderdelen, de actualisering van tien bestaande onderwijskwalificaties/structuuronderdelen aan het studieaanbod secundair onderwijs, de schrapping van één structuuronderdeel en over één gemotiveerde beslissing tot het niet opmaken van een nieuw voorstel van structuuronderdeel.

Het gaat om volgende aanvragen:

Datacommunicatie netwerken	
1	Nieuw structuuronderdeel • Technicus datacommunicatie en netwerken, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3
2	Actualisatie structuuronderdeel • Elektriciteit, 2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
3	Actualisatie onderwijskwalificatie • Aanloop datacommunicatie- en netwerkinstallaties duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso; • Datacommunicatie- en netwerkinstallaties (duaal), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
Diamantbewerking	
1	Nieuw structuuronderdeel • Diamantbewerking fantasieslijpen (*), 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3
2	Actualisatie structuuronderdeel • Diamantbewerking (*), 2^e graad arbeidsmarktfinaliteit, bso
3	Actualisatie onderwijskwalificatie • Diamantbewerking (duaal) (*), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
4	Schrapping structuuronderdeel • Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalist (duaal) (*), 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3
Logistiek assistent zorg	
1	Actualisatie structuuronderdeel • Aanloop assistentie in wonen, zorg en welzijn duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso • Aanloop basiszorg en ondersteuning duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso • Zorg en welzijn, 2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
2	Actualisatie onderwijskwalificatie • Assistentie in wonen, zorg en welzijn (duaal), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso

¹ [Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur, wat betreft de erkenning van onderwijskwalificaties van niveau 1 tot en met niveau 4 en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013 houdende de uitvoering van het decreet betreffende de kwalificatiestructuur van 30 april 2009 inzake de erkenning van onderwijskwalificaties voor het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs.](#)

• Basiszorg en ondersteuning (dual), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso	
Technicus elektrische voertuigen	
1	Nieuw structuuronderdeel • Technicus elektrische voertuigen, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3
Freinetpedagogie	
1	Gemotiveerde beslissing tot het niet opmaken van een nieuw voorstel van structuuronderdeel • Freinetpedagogie, 2de leerjaar 1ste graad B-stroom

Het advies van de Vlaamse Onderwijsraad vormt de basis voor het erkenningsadvies dat AHOVOKS vervolgens opmaakt en voorlegt aan de minister, bevoegd voor Onderwijs en Vorming. Die beslist finaal of enerzijds het nieuwe structuuronderdeel er komt en anderzijds of de onderwijskwalificatie of het structuuronderdeel wordt geactualiseerd en wordt aangepast in de matrix secundair onderwijs.

2 Criteria

Voor de beoordeling van de aanvragen voor nieuwe structuuronderdelen die niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leiden baseert de Vlaamse Onderwijsraad zich enerzijds op de criteria uit de regelgeving.²

- 1° de maatschappelijke, economische of culturele behoefte;
- 2° de invulling: de onderwijsdoelen voor het structuuronderdeel in kwestie die worden vooropgesteld of zijn vastgelegd met toepassing van de vigerende regelgeving over onderwijsdoelen, rekening houdend met de plaats van het structuuronderdeel in kwestie in de opleidingsstructuur;
- 3° de onderwijskundige en opvoedkundige context: de aansluiting bij de doelgroep, het bieden van een duidelijke finaliteit, namelijk de arbeidsmarktgerichtheid en/of de doorstroomgerichtheid, de mate waarin leermotivatie gestimuleerd wordt;
- 3°/1 de beschrijving van het verschil in inhoudelijke invulling van het nieuwe structuuronderdeel ten opzichte van al bestaande structuuronderdelen;
- 4° een inschatting van de instroom;
- 5° een inschatting van de uitstroom;
- 6° de noodzakelijke materiële en financiële middelen en expertise;
- 7° de noodzakelijke samenwerking, als die vereist is;
- 8° in voorkomend geval de vereiste voorkennis;
- 9° ...
- 10° het structuuronderdeel of de structuuronderdelen die in voorkomend geval vervangen worden.

Anderzijds hanteert de Vlaamse Onderwijsraad als criteria de doelstellingen en principes die de overheid vooropstelde voor de modernisering van het studieaanbod en die de raad ook toepaste in zijn advies over de matrix:³

- Het studieaanbod is **transparant**: domeinen en finaliteiten vormen het ordeningskader. Alle studiedomeinen komen evenwaardig aan bod, met het hele spectrum aan studierichtingen en

² [Besluit van de Vlaamse Regering van 5 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs dat niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leidt. 29 augustus 2024.](#)

³ Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de modernisering van het studieaanbod in het secundair onderwijs](#), 21 februari 2017.

finaliteiten in elk domein. De ordening van het studietoeraanbod biedt een beter zicht op de plaats van een studierichting, ook in functie van de schoolkeuze;

- Het studietoeraanbod is *rationeel*: waar nodig ontstaan nieuwe studierichtingen, verdwijnen studierichtingen en worden studierichtingen samengevoegd. Studierichtingen zijn breed programmeerbaar en er blijft plaats voor nichestudierichtingen;
- De modernisering van het studietoeraanbod en de nieuwe ordening ervan zorgen voor de *herwaardering van het technisch georiënteerd onderwijs*;
- Het studietoeraanbod zorgt voor een *getrapte studiekeuze*;
- Het studietoeraanbod is een *instrument tegen de waterval*;
- Het studietoeraanbod biedt *ruimte voor scholen*.

De Vlaamse Onderwijsraad past de criteria gezamenlijk toe en gaat in het vervolg van het advies niet systematisch in op elk criterium.

3 Advies

Algemene opmerkingen

De Vlaamse Onderwijsraad herhaalt hier enkele algemene opmerkingen die hij in zijn vorige advies al meegaf maar geeft ook enkele aanvullingen die het gevolg zijn van de aanvragen die ze in dit advies behandelt.

Wat betreft nieuwe structuuronderdelen is de Vlaamse Onderwijsraad van mening dat de leefbaarheid van de 7de leerjaren en de aangevraagde 7de leerjaren, in samenhang met de verwachte instroom, pas op langere termijn kan worden geëvalueerd. Het lijkt de raad op dit moment dan ook niet opportuun om de huidige aanvragen voor 7de leerjaren daaraan af te toetsen. Na de screening van de matrix zal duidelijk worden op welke manier de Vlaamse Onderwijsraad in de toekomst met nieuwe aanvragen kan omgaan.

Wat betreft de actualisering van bestaande onderwijskwalificaties en structuuronderdelen vraagt de Vlaamse Onderwijsraad het beleid om te evalueren hoe op een meer coherente en systematische manier kan worden omgesprongen met actualisering van onderwijskwalificaties en structuuronderdelen op basis van geüpdatete en nieuwe beroepskwalificaties waarbij een evenwicht wordt gezocht tussen noodzakelijke aanpassingen en de nood aan continuïteit voor scholen en leraren.

De Vlor vraagt om na grondige aanpassingen van beroepskwalificaties (BK) het perspectief van onderwijs en scholen meer ter harte te nemen bij de vertaalslag naar onderwijskwalificaties (OK) of structuuronderdelen. De strikte koppeling van BK's aan OK's/studierichtingen in het decreet Kwalificatiestructuur (artikel 14) laat daartoe nauwelijks ruimte.⁴

Dossiers

De Vlaamse Onderwijsraad heeft voor dit advies de aanvragen gebundeld volgens de gezamenlijke noemer. Zo kunnen aanvragen die samen horen ook samen geadviseerd worden.

⁴ [Decreet betreffende de kwalificatiestructuur \(30 april 2009\), art. 14.](#)

3.1 Datacommunicatie netwerken

Momenteel is er al een opleiding in de 3de graad, gebaseerd op het BK Datacommunicatie en netwerktechnieker. De update van dat BK resulteerde in 2 nieuwe beroepskwalificaties: BK Installateur datacommunicatie en netwerken (nadruk op huishoudelijke context) en BK Technicus datacommunicatie en netwerken (nadruk op niet-inhoudelijke context). Het BK Datacommunicatie en netwerktechnieker zal worden opgeheven en wordt door deze 2 BK's vervangen.

Vanuit die aanpassing komt de aanvraag voor een *nieuw structuuronderdeel Technicus Datacommunicatie en Netwerken, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3*.

Doordat het BK Datacommunicatie- en netwerktechnieker zal worden opgeheven, moeten de 2de en 3de graad ook worden geactualiseerd. Vandaar de aanvraag voor de *actualisatie van het structuuronderdeel Elektriciteit, 2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso* en de *actualisatie van de onderwijskwalificaties Aanloop datacommunicatie- en netwerkinstallaties duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso* en *Datacommunicatie- en netwerkinstallaties (duaal), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso*.

Nieuw structuuronderdeel

- Technicus datacommunicatie en netwerken, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3

Advies: gunstig voor deze aanvraag met opmerkingen

Actualisatie structuuronderdeel

- Elektriciteit, 2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso

Actualisatie onderwijskwalificatie

- Aanloop datacommunicatie- en netwerkinstallaties duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
- Datacommunicatie- en netwerkinstallaties (duaal), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso

Advies: ongunstig voor deze drie aanvragen

Motivering

De sectoren geven aan dat zij de voorstellen van AHOVOKS volgen om de aanvraag voor het nieuwe structuuronderdeel in het 7de jaar in één beweging te koppelen aan de actualisatie van zowel de 3de graad Datacommunicatie- en netwerkinstallaties als de 2de graad Elektriciteit. Voor de sector is de beroepskwalificatie (BK) van de Installateur datacommunicatie en netwerken de onderbouw, samen met de geldende eindtermen 3de graad arbeidsmarktfinaliteit, met als logische doorstroom na de 3de graad arbeidsmarktfinaliteit het 7de leerjaar Technicus datacommunicatie en netwerken en daaropvolgend mogelijk de graduaatsopleidingen Technicus digitale systemen en netwerken en Technicus internet of things.

- De Vlaamse Onderwijsraad is van mening dat er best met aanpassingen in de 3de graad gewacht wordt tot na de evaluatie van de matrix in 2025 (zie ook Algemene opmerkingen).

- In bovenstaand geval verleent de Vlaamse Onderwijsraad een gunstig advies aan het nieuw structuuronderdeel Technicus datacommunicatie en netwerken, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3 met de invulling van het nieuwe BK van de Technicus datacommunicatie en netwerken. Maar enkel wanneer men dat loskoppelt van de 2de en de 3de graad. Het nieuw structuuronderdeel biedt ook instroomkansen aan leerlingen die de 3de graad Elektrische installaties volgden. Daarnaast kan Datacommunicatie en netwerkinstallaties met arbeidsmarktfinaliteit in zijn huidige samenstelling blijven bestaan.
- De logische verticale lijn die de sector vooropstelt hoeft dus niet gevolgd te worden. De twee BK's kunnen beide in de 3de graad tot een degelijke opleiding leiden die leerlingen de kans biedt om hen in verschillende contexten tewerk te stellen. Ook de niet-huishoudelijke context moet een plaats blijven hebben in de 3de graad.
- Door de strikte koppeling tussen BK en OK (zie algemene opmerking) heeft het voorstel van een nieuw BK voor een 7de leerjaar, ernstige repercussies op de verwante studierichting in de 3de graad. In dit geval betreft het een verschraling van het aanbod.

3.2 Diamantbewerking

Actualisatie structuuronderdeel

- Diamantbewerking (*), 2^e graad arbeidsmarktfinaliteit, bso

Actualisatie onderwijskwalificatie

- Diamantbewerking (dual) (*), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso

Nieuw structuuronderdeel

- Diamantbewerking fantasieslijpen (*), 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3

Schrapping structuuronderdeel

- Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalist (dual) (*), 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3

Advies: gunstig voor de vier aanvragen

Motivering

Een eerste beweging is de actualisatie van het structuuronderdeel Diamantbewerking (*), 2de graad arbeidsmarktfinaliteit, en de onderwijskwalificatie Diamantbewerking (*), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit, gaat over het onderbrengen van beide in het domein STEM i.p.v. het huidige domein Kunst en Creatie. Dit n.a.v. de update van de beroepskwalificatie (BK) Diamantbewerker. Die actualisatie van het BK wordt meteen meegenomen in de actualisatie van het structuuronderdeel en de onderwijskwalificatie.

Diamantbewerking wordt op dit moment door één school aangeboden die ook vragende partij is voor deze omschakeling.

Een tweede beweging is het inrichten van een nieuw structuuronderdeel Diamantbewerking fantasieslijpen (*), 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3, eveneens in het domein STEM. Dat gaat gepaard met het schrappen van het structuuronderdeel Geautomatiseerde diamantbewerking en kwaliteitsanalist (*), 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3. Dat

nieuwe structuuronderdeel Diamantbewerking fantasieslijpen wordt ingevuld met de nieuwe beroepskwalificatie Diamantbewerker fantasievormen, VKS-niveau 4 (BK-0608-1).

De opleiding Diamantbewerking in de 2de en 3de graad van het secundair onderwijs is een praktische opleiding die de nadruk legt op het ambacht van diamantbewerker. In de nieuw aangevraagde vervolgopleiding Fantasieslijpen ligt de focus op een gespecialiseerde techniek waarbij diamanten in ongebruikelijke vormen worden geslepen. Het gaat over een bescheiden aantal leerlingen maar het betreft een niche-opleiding: de leerlingen kiezen vanuit een specifieke interesse (diamantbewerking). De studierichting laat die leerlingen toe zich vrijwel exclusief te focussen op hun interessegebied.

De potentiële doelgroep voor het nieuwe 7de leerjaar bestaat vooral uit leerlingen die in de 3de graad secundair onderwijs de geüpdatete richting Diamantbewerking (*) zullen volgen.

Het geautomatiseerde slijpen (zoals in de metaalindustrie) wordt nu in België slechts door één bedrijf gedaan en heeft maar een kleine instroom nodig. Daarbij komt dat maar liefst 80% van de geslepen fantasiestenen en alle speciale grotere stenen in Antwerpen worden geslepen. De vraag naar ervaren, goed opgeleide slijpers voor fantasievormen blijft hoog, maar de Antwerpse diamantsector is aan het vergrijzen. De aanvraag speelt in op de vraag van de sector: Antwerpse diamantnijverheidsbedrijven zijn steeds op zoek naar nieuwe diamantslijpers met expertise in het fantasieslijpen. Er is een goede samenwerking met de sector, ook op internationaal vlak, waar ze het verschil willen maken met de grote Aziatische markt, vooral met de expertise van het fantasieslijpen.

3.3 Logistiek assistent zorg

Actualisatie structuuronderdeel

- Aanloop assistentie in wonen, zorg en welzijn duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
- Aanloop basiszorg en ondersteuning duaal, 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
- Zorg en welzijn, 2de graad arbeidsmarktfinaliteit bso

Actualisatie onderwijskwalificatie

- Assistentie in wonen, zorg en welzijn (duaal), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso
- Basiszorg en ondersteuning (duaal), 3de graad arbeidsmarktfinaliteit bso

Advies: gunstig voor de vijf aanvragen

Motivering

Deze aanvragen zijn het gevolg van een aanpassing van een beroepskwalificatie (BK). Het BK Logistiek assistent in de zorg (VKS-niveau 3) werd in 2024 geüpdatet met een aantal inhoudelijke wijzigingen. Door een verschuiving binnen de sector was er immers een aanpassing nodig voor de competentie Sterilisatie. Die is zeer gespecialiseerd geworden waardoor het niet meer in het basispakket van de logistiek assistent in de zorg thuishoort. Die moet enkel nog eenvoudige sterilisatie van klein materiaal kunnen uitvoeren, wat dan ook aangepast werd in het BK.

Bijkomend worden de domeinen uitgebreid omdat de logistieke assistenten in de zorg binnen de zorg ingericht door de Vlaamse gemeenschap eveneens gesubsidieerd worden. Dat zorgt ervoor dat de competenties van de logistiek assistent in de zorg ruimer werden beschreven omdat ze binnen meerdere domeinen moeten worden uitgevoerd. Naast de ziekenhuizen kunnen zij nu ook in residentiële settings of in de kinderopvang worden tewerkgesteld. Zo wordt er naast de opleiding EHBO ook voorzien dat de logistiek assistent in de zorg reanimatietechnieken dient te kennen bij kinderen tussen 0-12 jaar.

Voor de Vlaamse Onderwijsraad gaat het hier om een logische actualisatie van structuuronderdelen en onderwijskwalificaties en uitbreiding van een domein na een aanpassing van het BK.

3.4 Technicus elektrische voertuigen

3.4.1 Nieuw structuuronderdeel

Nieuw structuuronderdeel

- Technicus elektrische voertuigen, 7de leerjaar gericht op instroom arbeidsmarkt na OK3

Advies: gunstig

Motivering

Deze aanvraag voor een nieuw 7de leerjaar komt er door de nieuwe beroepskwalificatie (BK) Technicus elektrische voertuigen, VKS-niveau 4 (BK-0611-1).

Het nieuwe structuuronderdeel komt boven op het bestaande aanbod dat opgenomen is in de matrix secundair onderwijs.

Op termijn zal de basisopleiding Auto, zowel in de arbeidsmarktfinaliteit als in de dubbele finaliteit, evolueren naar gehele elektrificatie, maar zo lang wil de aanvrager niet wachten. De sector streeft ernaar jongeren goed op te leiden en gericht toe te leiden naar de bedrijven. Veel bedrijven zitten immers met een historisch passief van personeel dat niet geschoold is in de elektrische aandrijving. Om die reden zoeken ze jonge mensen die de kennis en vaardigheden over elektrificatie meegekregen hebben vanop de schoolbanken. Dit maakt het inrichten van een specialisatiejaar belangrijk, zowel voor de leerlingen als voor de bedrijven.

Alle autotechnische beroepen zijn momenteel kwalitatieve knelpuntenberoepen.⁵ Het gaat dan zowel om een tekort aan personen die enkel geschoold zijn in verbrandingsmotoren als een tekort aan personen die ook de elektrische aandrijving onder de knie hebben.

Met dit 7de leerjaar wordt de bestaande leerlijn uitgebreid naar elektrisch aangedreven voertuigen:

⁵ VDAB (2025). [Knelpuntberoepen in Vlaanderen. Editie 2025.](#)

- In de 2de graad arbeidsmarktfinaliteit zijn de studierichtingen uit de cluster elektriciteit de vooropleiding waar er competenties verworven worden rond de basisbegrippen elektriciteit in de context auto.
- In de 3de graad arbeidsmarktfinaliteit Onderhoudsmechanica auto verwerven de jongeren de competenties rond onderhoud en eenvoudige herstellingen van thermisch aangedreven voertuigen (verbrandingsmotoren) en worden al een aantal basisaspecten van elektrisch aangedreven voertuigen geïntroduceerd.
- Met dit 7de leerjaar krijgen jongeren de keuze om zich fulltime onder te dompelen in het verwerven van competenties rond volledig elektrisch aangedreven voertuigen. Het aspect veiligheid bij elektrische voertuigen zal zeer belangrijk zijn en daarom zal Educam deze jongeren de kans geven om het certificaat HEV2 te behalen.

Wat de mogelijke instroom betreft vanuit de 3de graad Onderhoudsmechanica auto, zijn er nog geen cijfers beschikbaar aangezien dit structuuronderdeel pas sinds 2024-2025 aangeboden wordt in het 2de leerjaar van de 3de graad. Er zijn wel cijfers beschikbaar van de concorderende opleiding van voor de modernisering, Auto bso. Uit de cijfers van 2023-2024 blijkt dat het potentieel aan 'kandidaten instroom' in het 2de jaar van de 3de graad arbeidsmarktfinaliteit (Auto) 516 inschrijvingen bedraagt.

Omdat de opleiding een volledig uitgeruste werkplaats en de nodige voertuigen met elektrische motor vraagt, moedigt de sector de scholen aan om het 7de leerjaar duaal aan te bieden. Voor de praktijk op school kunnen de scholen zich laten ondersteunen door Diagnose Car die elektrische diagnosevoertuigen in zijn pool heeft.

Vanuit Educam worden nu al opleidingen georganiseerd om de leerkrachten voor te bereiden en bij te scholen in elektrische aandrijvingen. Vanuit de bedrijven komt het engagement om leerkrachten korte stages te laten lopen in een EV-werkplaats om zich zo verder te professionaliseren. Ze zullen daarbij ook voorzien in stage-/leerwerkplekken voor de leerlingen. De sector engageert zich ook om alle leerlingen uit het 7de leerjaar Technicus elektrische voertuigen het HEV2-certificaat te laten behalen.

Vanuit de sector kwam de vraag om de studieduur uit te breiden van twee naar drie semesters. De Vlaamse Onderwijsraad is van mening dat die afwijking niet nodig is en wil bij dit gunstig advies ook benadrukken dat de studieduur van twee semesters behouden moet worden.

Enkele argumenten die het behouden van de twee semesters verantwoorden:

- Van de kennis die in het BK staat, werd een 70% behaald in de 3de graad Onderhoudsmechanica auto. Het enige wat nog niet wordt aangeboden is de batterijtechnologie. Dit is echter te weinig om drie semesters te vullen.
- Voor de modernisering kregen de leerlingen te weinig elektriciteit aangeboden. Sinds de modernisering komen die leerlingen vanuit de 2de graad Elektriciteit. Daarvan zitten de eerste leerlingen postmodernisering nu in het zesde leerjaar. Sommige scholen vertrekken inderdaad nog vanuit een 2de graad Mechanica, maar die scholen gaan dan ook geen Technicus elektrische voertuigen kunnen inrichten omdat die onvoldoende bezig zijn met elektriciteit.
- Er is meer onderwijstijd in dat 7de leerjaar om deze beroepskwalificatie te behalen door het wegvallen van de algemene vakken.

- Het invoeren van drie semesters zou in concurrentie zijn met de graduaatsopleidingen. Dit is een waardevol 7de leerjaar met heel veel toekomst. Maar scholen zullen afhaken als dit op drie semesters wordt gezet.
- Duurtijd is niet de enige manier om flexibel om te gaan met verschillende voorkennis. Scholen hebben verschillende andere manieren om te differentiëren.
- Men kan nu al "flexibel" met de duur van een traject omgaan: als leerlingen langer nodig hebben, dan is dat mogelijk, je kan ook leerlingen sneller een traject laten doorlopen. De regelgeving laat dat nu al toe.

3.5 Freinetpedagogie

Gemotiveerde beslissing tot het niet opmaken van een nieuw voorstel van structuuronderdeel

- Freinetpedagogie, 2de leerjaar 1ste graad B-stroom

Advies: ongunstig⁶

Motivering

Het nieuwe structuuronderdeel zou, in geval van erkenning, worden opgenomen in de matrix SO. De indiener heeft de intentie het te programmeren vanaf 1 september 2025.

Freinetpedagogie wordt al aangeboden als basisoptie in het 2de leerjaar 1ste graad A-stroom én als studierichting in de 2de en 3de graad doorstroomfinaliteit. Met deze aanvraag wil men de basisopties in de eerste graad verbreden met de B-stroom.

Freinetpedagogie is meer dan een pedagogisch-didactische aanpak. De visie van Freinet op mens en maatschappij vertaalt zich in een visie op onderwijs. In die visie worden jongeren bevestigd in hun rol van gangmaker van hun eigen ontwikkeling, ingebed in een coöperatieve leer- en werkomgeving. De pedagogie is gekoppeld aan de invarianten van Celestin Freinet. Die wordt verwerkelijkt in de pedagogische realiteit wat men als Freinettechnieken benoemt. Dat komt het duidelijkst tot uiting in het uur klasraad en in de praktische burgerschapsvorming. De Freinetpedagogie zit dus verweven in het volledige aanbod van de vakken en de lessentabel. Er wordt een sterke nadruk gelegd op het verwerven van 21ste-eeuwse vaardigheden, die

⁶ Ten aanzien van dit advies wordt een apart standpunt ingenomen door de directeurs van het officieel onderwijs, GO! en GO! Ouders. Zij volgen de gemotiveerde beslissing en zien geen behoefte aan een apart structuuronderdeel Freinetpedagogie voor het 2de leerjaar B met volgende motivering: De eigenheid van het Freinetonderwijs zit in de pedagogisch-didactische aanpak die wel degelijk vorm kan krijgen in de huidige context, getuige de vele scholen die vandaag secundair Freinetonderwijs aanbieden. Die scholen werken met de leerplannen van een koepel of net. Een nieuw structuuronderdeel en eigen leerplannen zullen tot meer varianten in het aanbod Freinetonderwijs zorgen. Dat zal de transparantie van het aanbod voor ouders en leerlingen niet ten goede komen.

Bovendien zijn ze het niet eens met de motivering van de indieners dat een apart structuuronderdeel nodig is voor een brede, oriënterende invulling van het keuzegedeelte in het 2de leerjaar B of van het specifieke gedeelte in de 2de graad. De lijst met basisopties ligt weliswaar vast, maar een school kan flexibel werken met een combinatie van modules of projecten. Een basisoptie is geen voorafname op studiekeuze in de 2de graad. Daarbij komt dat een basisoptie zonder inhoudelijke doelen de keuze in de vervolgopleidingen beperkt.

Voor een brede basisoptie zoals die vooropgesteld wordt, zal er wellicht een ruimere interesse zijn. Maar omdat die in dit geval gekoppeld wordt aan een specifieke pedagogie, is dat niet voor iedereen een keuzemogelijkheid. Dat zou ervoor kunnen zorgen dat andere pedagogieën in het geval van erkenning van een structuuronderdeel Freinetpedagogie een gelijkaardige vraag zullen stellen. Het zou een precedent zijn dat inbreekt op de huidige lijst van basisopties en de matrix, en dus op de rationaliteit van het studieaanbod.

overeenkomen met de decretaal vastgelegde sleutelcompetenties van het eindtermenkader. Ook andere actuele referentiekaders zoals het Kinderrechtenverdrag bepalen mee de invulling van het structuuronderdeel.

De basisoptie Freinetpedagogie werd al goedgekeurd voor de A-stroom. In het kader van het aanbieden van een breed oriënterende eerste graad wil men nu ook de optie tweede leerjaar B kunnen aanbieden. Zij erkennen dat het voorstel tegemoetkomt aan de groeiende vraag van ouders, leerkrachten en directies om een volwaardige Freinetopleiding vorm te geven in Vlaanderen. Dat is vandaag niet in voldoende mate mogelijk in de bestaande secundaire scholen die Freinetonderwijs aanbieden. Het Freinetaspect blijft daar meestal beperkt tot de aanpak, terwijl in de visie op onderwijs van Freinet het hoe, het wat en waarom en het waartoe onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. De voorbije jaren bleek het ook bijna onmogelijk om een volwaardige Freinetschool te realiseren als gevolg van rationalisatienormen en financiering. De leden erkennen dat een apart structuuronderdeel nodig is om de beoogde totaalaanpak te kunnen waarmaken.

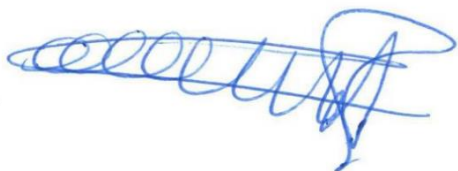
Je kan de basisoptie Freinetpedagogie met gelijkaardige doelen zowel in een A-stroom als een B-stroom aanbieden. De lessentabel geeft daar voldoende mogelijkheden toe omdat het aantal uren die je specifiek gaat toekennen aan de basisoptie verschillen, zowel in de A- als in de B-stroom. Daardoor heb je, met het oog op de 2de en de 3de graad, meer tijd om specifiek voor dat doelpubliek de Freinettechnieken aan te bieden. Daar zit een duidelijke lijn tussen wat in die basisoptie in de B-stroom aangeboden wordt, o.a. in de ateliers, en de structuuronderdelen die in een bredere 2de graad van de arbeidsmarkt- en de dubbele finaliteit voor die leerlingen aangeboden kunnen worden. Er is dus een logische doorstroom tussen de Freinettechnieken/ateliers en het aanbod in de 2de en 3de graad arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit en de verschillende domeinen.

Men wil uiteraard geen BK Freinetpedagogie maar wel in de toekomst, analoog aan de Steinerpedagogie waar ook geen BK voor bestaat, bestaande structuuronderdelen aanvragen voor de 2de en 3de graad arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit. De indieners wijzen op de toepassing van de actieve en passieve vrijheid van onderwijs om de behoefte aan een apart structuuronderdeel te motiveren, naar analogie van de Steinerpedagogie en Yeshiva-onderwijs die wel al opgenomen zijn in de matrix. De leden volgen die redenering. Als er in de toekomst gelijkaardige voorstellen voor nieuwe structuuronderdelen zouden komen vanuit andere onderwijspedagogische visies, dan moet telkens bekeken worden of het om meer dan een aparte aanpak gaat, wat hier wel het geval is.

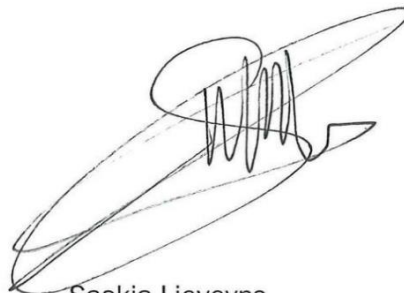
In de aanvraag staat duidelijk dat men regionaal wil gaan kijken welke structuuronderdelen met arbeidsmarkt- en dubbele finaliteit aangevraagd kunnen worden.

Daarnaast zijn de leden overtuigd van de mogelijkheden en voordelen die een structuuronderdeel Freinetpedagogie kan bieden. Zij denken bijvoorbeeld aan uitstel van te determinerende studiekeuzes. Het structuuronderdeel beoogt immers een zo lang mogelijk comprehensief aanbod voor alle leerlingen. Het vormt ook een alternatief voor ouders en leerlingen die zoekend zijn in het huidige aanbod.

De basisoptie Freinetpedagogie biedt een grotere waaier aan domeinen via de zogenoemde ateliers dan het geval is binnen de bestaande basisopties. Het biedt de leerlingen de mogelijkheid

Marleen Colpin
secretaris Raad Secundair Onderwijs

Saskia Lieveyns
voorzitter Raad Secundair Onderwijs

Bronnen

[Besluit van de Vlaamse Regering houdende de uitvoering van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur, wat betreft de erkenning van onderwijskwalificaties van niveau 1 tot en met niveau 4 en tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 11 januari 2013 houdende de uitvoering van het decreet betreffende de kwalificatiestructuur van 30 april 2009 inzake de erkenning van onderwijskwalificaties voor het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs. 31 januari 2014.](#)

[Besluit van de Vlaamse Regering van 5 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het secundair onderwijs dat niet of niet automatisch tot een onderwijskwalificatie leidt. 29 augustus 2024.](#)

[Decreet betreffende de kwalificatiestructuur. 30 april 2009. Artikel 14.](#)

VDAB (2025). [Knelpuntberoepen in Vlaanderen. Editie 2025.](#)

Vlaamse Onderwijsraad, Raad Secundair Onderwijs. [Advies over de modernisering van het studieaanbod in het secundair onderwijs](#), 21 februari 2017.